

Ob enem je cesarju naznanil, da se bode v Ljubljani svetlemu vladarju postavil spomenik. — V državnem zboru so vsprejeli predlog, da se skliče kmetiška enketa ali posvetovanje. Čemu enketa? Ali ne zna dobro vsak kmečki poslanec, zakaj da kmečki stan propada? — V soboto je bil na borzi precejšen polom. Nad sto milijonov je bilo izgube. — Včeraj je bil zopet dunajskim županom izvoljen dr. Lueger; toda vlada je občinski zastop razpustila, in tako bodo zopet splošne volitve.

Česko. V Budejovicah so se Nemci sprli in razdelili v dve stranki. Na ta način lahko ondi zmagajo Čehi pri deželnozborskih volitvah. V tem mestu nameravajo ustanoviti češko učiteljsko. Vsled tega Nemci že kričijo, da se jim zgodi velika krivica!

Tirolsko. Deželnozborske volitve so končane. Deželni zbor šteje 68 poslancev. Če se Lahji udeležijo, potem je 42 konservativcev in 26 liberalcev, sicer pa 33 konservativcev in 16 liberalcev. Pri volitvah je par konservativcev, ki so preveč z vlado držali, propadlo in in bilo izvoljenih par odločnih konservativcev.

Štajarsko. Pri slovesnem umeščenju novega vseučiliškega rektorja v Gradcu so bila izključena tudi slovanska društva, torej tudi naši »Triglavlani«. Upamo, da bode dunajska vlada dopovedala graškim nemčurjem, da graško vseučilišče ni nemško, ampak avstrijsko.

Koroško. V Celovcu nameravajo ustanoviti mestno hranilnico, ki naj bode za mesto molzna krava. — Koroški nemški pevci bodo prihodnje leto romali v »rajh«. Naj kar zunaj ostanejo, ako jim je pretesno v Avstriji! — V Bistrici v Rožni dolini so pri občinskih volitvah zmagali liberalci, prav za prav lužinarji.

Kranjsko. Ljubljanski mestni zastop je izvolil častne meščane markiza Bacquehema, barona Heina, grofa Harracha, Šukljeja in barona Schwegla. Schwegel, narodni odpadnik, naš vedni nasprotnik in zdaj ljubljanski častni meščan! Pač nikacega narodnega ponosa nimajo oni, ki so zanj glasovali! — V nedeljo sta bila volilna shoda v Škofji Loki in Domžalah.

Hrvaško. V soboto je bil slovesno vmeščen novi senjski škof dr. A. Maurovič. Nad eno leto je morala škofija čakati na novega pastirja. — Te dni sodijo 54 vseučilišnikov, ki so se udeležili izgrediv o cesarjevem bivanju v Zagrebu. — V Zagrebu je potrebno upravno sodišče, pa temu najbolj nasprotuje samooblastni ban Hedervary.

Ogersko. Poslanec Pazmandy je v državnem zboru vprašal vlado, ali je res delovala nato, da dr. Lueger ni dobil potrjenja za dunajskega župana. Banffy je vse tajil, prav kakor naš Badeni. — Narodni shod, ki je bil meseca avgusta v Budapešti, je vsaj to dosegel, da se zdaj v glavnih stvareh Srbi, Rumuni in Slovaki edini, in to tudi med seboj.

Vnanje države.

Rim. Sv. oče Leon XIII. so imenovali monsignorja Baumgartnerja in Decroya papeževim delegatom, ki imata izročiti kardinalska znamenja solnograškemu in levovskemu nadškofu.

Italijansko. Na Siciliji je nad 50tisoč delavcev brez dela in zasluzka. Prefekti prosijo vlado naj pospešuje obrt z žveplon. Vlada bode že dne 21. nov. predložila poslanski zbornici načrte o novi železnicih, veleposestvih in skladiščih za žveplo.

Francosko. Nova vlada nima v poslanski zbornici večine. Oni dan je neki vladni predlog bil odklonjen z 293 glasovi proti 237; torej se vlada sme zanašati na 237 poslancev. — Te dni je vlada zaukazala preiskovalnemu sodniku, naj zopet preišče panamsko zadevo. Mogoče, da še nekaj panamskih goljufij pride na svetlo.

Angleško. V ladjedelavnicah je nad 10tisoč

delavcev ostavilo delo. — Ministerski predsednik je v soboto pri obedu londonskega župana imel političen govor. Rekel je, da je razvozlanje turških homatij odvisno le od sultana. Sicer pa bodo evropske vlade proti Turčiji skupno postopale in se ne bode kalil svetovni mir.

Nemško. V Berolinu so imeli občinske volitve; povsod so zmagali liberalci. Berolinci še se torej liberalcev niso tako naveličali, kakor Dunajčani. — V Dortmundu je pri volitvah v državni zbor zmagal socialni demokrat, ker so mu pri ožji volitvi dali tudi katoličani glasove; kajti socialni demokratje so katoličanom pravičnejši od liberalcev.

Rusko. Starokopitni list »Grazhdanin« je prenehal. Kjer je mogel, delal je list za pravoslavje ter se zoperstavljal svezi Rusije s Francijo. — Državni svetovalec Nikolaj Pavlovič Dolgova Sabierov je postal adlatus ali desna roka ministra notranjih stvari. Ta svetovalec je tudi pravičen katoličanom.

Rumunsko. Ruska vlada je naznanila rumunski, da ni zadovoljna z novim ministerstvom, ker mu stoji na čelu mož, Stourdza, ki je bil rekel, da je Rusija največja sovražnica Rumunske. Tudi avstrijski poslanik se je pritožil zoper novo ministerstvo, ker sta v njem dva ministra, ki sta uda rumunske zveze, ki podpira tudi ogerske Rumune.

Bolgarsko. Knez Ferdinand je izjavil deputaciji sobranja, da bode odstranil vse zadržke ter dal na željo ljudstva svojega sina Borisa vzgojiti v pravoslavni veri. Dne 30. prosinca bode bojda Boris »krščen« po pravoslavnem obredu.

Turško. Sultan si je izbral nove ministre. Veliki vezir je postal Halil Rifaad, ki pa je nasprotnik vseh preosnov. Kako pa je ravno teh v Turčiji potreba, kaže da še Turki vedno mesarijo krščanske Armence. V Diabekiru so jih pomorili do 5tisoč. Tudi divji Druzi napadajo kristijane, Arabci pa se puntajo in so premagali turško vojsko pri Bassori. Prej v Turčiji pač ne bode miru in reda, dokler ga ne bodo napravile vnanje države.

Za poduk in kratek čas.

Slovenci na narodopisni razstavi v zlati Pragi.

VII.

Cerkev sv. Vida na Hradčanah je največja in najdragocenejša svetinja češkega naroda, in to po svojem gotskem slogu in pa po svojih dragocenostih, znamenitostih in zakladih. V sredini velikega kraljevega dvorca stoluje stolna cerkev nad pobrezjem veltavskim in stolpo Prago. Češki vojvoda sv. Vaclav je bil začetnik cerkvi sv. Vida l. 928. Tedaj je bila zidana v romanskem slogu. Boleslav II. je založil l. 973. škofijstvo praško. S tem je postala sv. Vida cerkev stolnica. Tuto, škof regensburški, ki jo je posvetil za sv. Vaclava, je položil na sv. Vida oltar rame tega mučenca. Vojvoda Břetislav I. l. 1039. pa je dal semkaj prinesiti telo sv. Vojteha (Adalbert).

Veliko nesreč je prebila cerkev, katerih naštevati bi najbrž ne zanimalo bralcev, zato le povem, da je l. 1341. Janez Lucembursky s svojim sinom Karolom se odločil, da bode na mestu stare cerkve sezidal novo gotsko po vzgledu francoskih cerkv. In res l. 1344. je bil položen temeljni kamen z veliko slovesnostjo in je pri tej priliki tudi praški škof od papeža Klementa VI. bil povišan za nadškofa.

Počasi je zidanje se nadaljevalo in še zdaj ni dozidana, bode pa, kakor nam je pravil č. g. župnik Ekert, ki nam je vse to razlagal, v štirih letih. Imela bode

cerkev tri zvonike, dva sta že dozidana in skoro čisto dodelana, tretji bode pa na mestu zdajšnjega starega. In potem bo lepša in večja cerkev in tudi glavni stolp, če se ne motim, sem slišal, da bode višji, kakor sv. Štelana na Dunaju.

Veliko je cerkev pretrpela za husitskih vojsk, po požaru 1541, in pa od zimskega kralja Friderika Falkega l. 1619. in 1620. in pa l. 1757. od Prusov. Pustimo to ter vstopimo v cerkev! Glej na desno je najznamenitiša, obljubim, kapela sv. Vavla, katera je bila dodelana l. 1366. V kapelo so železna vrata, na katerih se še vidi tisti bončni dršek, za kateri se je prijel sv. Vavla, ko ga je napadel njegov brat in ubil. Stene kapele so ozaljšane s češkim dragim kamenjem, kakor ametisti, jaspisi, hrisoprasi itd., kateri so kakor posejani v pozlačeni gips. V tej kapeli so ostanki sv. Vavla v pisanem mramornem nagrobku. Karol IV. jih je bil dal položiti v zlato krsto, iz katerega zlata je pa Karolov sin dal denarje kovati. Videl sem tudi tu za oltarjem sv. Vavla srajco iz drota, in na levi strani v steni mali železni koš. Po pripovedovanju so devali vanj roko zatožencev, kadar so jih skušali z ognjem, kar je pa na prošnjo nadškofovo odpravil Karol IV. Lepa je podoba, predočujoča, kako je bil sv. Vavla umorjen. V tej kapeli so se tudi oblačili kralji in kraljice v kraljevsko obleko pred kronanjem in so od tukaj šli potem v spremvodu do velikega oltarja. Zadnje kronanje je bilo, ko se je cesar Ferdinand Dobrotljivi ovenčal s češko krono. Čehi zmirom pričakujejo in prosijo, naj si tudi zdajšnji cesar Franc Jožef I. dene na glavo krono češko. Ali se bo ta želja Čehon izpolnila — ne vemo, pa iz srca želimo.

(Konec prih.)

Smešnica. V nekem mestu na Slovenskem so skoraj dogotovili lepo hišo. Neki kmetič se ustavi, ogleduje novo poslopje ter spoštljivo vpraša bližnjega gospoda: »Ne zamerite, gospod, kaj pa bode v tej hiši?« — »Nornhaus (norišnica) za Slovence«, odgovori osorni gospod. »Aha, že mogoče, za Nemce bi bila takó premajhna«, odreže se kmetič ter odkoraka.

Razne stvari.

(Imenovanje.) Notarski kandidat g. Fran Čulk na Krškem je imenovan notarjem v Cerknem; suplent na nemški gimnaziji v Brnu dr. Jurij Schön pa profesorjem na gimnaziji v Celju.

(Shod) »slov. političnega in gospodarskega društva za ljutomerski okraj« bode prihodnjo nedeljo, dne 17. nov., in sicer bode pri Sv. Juriju ob Ščavnici v gostilnici g. J. Vaupotiča.

(Na občni zbor) »katol. političnega društva« v Konjicah prih. nedeljo, dne 17. nov., pride tudi gospod poslanec prof. Fr. Robič, da bode ondi poročal o svojem delovanju v državnem zboru.

(Bralno društvo) v Št. Pavlu v Savinjski dolini ima glavno zborovanje dne 17. novembra s sledečim vspevredom: Pozdrav; prečitane letnega poslovanja; volitev novega odbora; vsprejemanje novih udov; prosta zabava. Vnanji gosti dobro došli!

(Najvišji državni poslanec) je novoizvoljeni celovski, l. Dobernig, ki meri 75 palcev. Torej se sme Celovec ponášati, da ima največjega zastopnika na Dunaju.

(Vabilo na Martinov večer), katerega priredi »Celjsko pevsko društvo« dne 17. novembra 1895, v vrtnem salonu hotela »pri samorcu«. Vspevred: petje in prosta zabava. Začetek točno ob polu 8. uri zvečer.

Vstopnina: Za člane po 20 novcev, za nečlane po 30 novcev. Za člane z rodbino 1 krona. K mnogoštevilni udeležbi uljudno vabi

Odbor.

(Bralno društvo za Laški trg in okolico) ima svoj 3. občni zbor dne 17. novembra ob 5. popoldan v svoji bralni sobi. Ob enem bo zborovanje podružnice Sv. Cirila in Metoda. K obilni udeležbi vabi

Odbor.

(Skušnje na podkovski šoli) v Ljubljani so določene za učence tega zavoda na dan 28. decembra, za druge oglašence na dan 27. decembra ob 8. uri zjutraj.

(Goldinarski bankovci) se v navadnem prometu sprejemajo do konca tega leta. Od 1. januarja 1896 do zadnjega junija jih bodo sprejemale le c. kr. blagajnice. Od 1. julija do konca l. 1896. bode jih pa menjavala samo c. kr. državna centralna blagajnica.

(Še časté duhovnike.) V Radomlju na Kranjskem se je dne 6. novembra nastanil č. g. Matija Košar, umirovljeni župnik naše škofije, zadnjih 8 let delujoč na blejski Dobravi. Radomljani so č. gospoda vsprejeli jako slovesno.

(Spremembe pri pošti.) Poštnim asistentom so imenovani praktikanti Friderik Schrimpf za Maribor, Josip Beloglavec za Celovec, Peter Lapajne in Ivan Lichtneckert za Celje, Josip Muzina za Celovec. — Premesčeni so oficijal Rudolf Goričar iz Judenburga v Beljak ter asistenta Rudolf Hallada iz Ljubna v Radgono in Josip Strasser iz Ptuja v Judenburg.

(Celjska nemška omika.) V Celju se je nastanil vpokojeni svetovalec deželnega sodišča gospod Ravnikar, zaveden Slovenec, vsled tega ga je ono nedeljo prav surovo napadla nemška »Vahtarca«. Celjskim nemčuhom diši le slovenski denar, vse drugo slovensko pa jim je trn v peti.

(Na svinjski sejem) na Bregu pri Ptujju so dne 7. novembra prignali 1500 svinj. Od teh so jih prodali 1120. Cena od 33 do 35 kr. kilogram.

(Kmetijske družbe) Lipniška podružnica c. kr. kmetijske družbe ima v nedeljo, dne 24. novembra glavni zbor v Lipnici v gostilnici gospe Marije Kada. Začetek ob 10. uri dopoldne. Na dnevnem redu je med drugim tudi razgovor o premembi lovske postave.

(Sv. misijon se je obhajal) pri Sv. Vidu nad Valdekom od dne 5—11. novembra. Vodila sta ga č. oo. frančiškana, č. o. Kasijan Zemljak in č. o. Feliks Podbregar. Udeležba je bila obila, ker je bilo lepo vreme in ker se je v tej župniji sv. misijon prvič obhajal. Prišrna zahvala bode izrečena unetima gg. misijonarjema za njih obilen trud! Bog daj, da bi sv. misijon obilen sad obrodil!

(Sv. misijon) bode pri Sv. Lovrencu ob koroški železnici od dne 29. novembra do 8. decembra. Obhajali ga bodo štirje č. oo. lazaristi od Sv. Jožefa pri Celju. Dozdaj še v tej župniji ni bilo misijona.

(Pohvala slovenske šole.) Gospod deželni šolski nadzornik Linhart je prišel v četrtek dne 7. nov. v zadevi nemške šole v Ljutomer ter si je pri tej priliki v petek popoldne ogledal vse prostore in lepote nasade Franc-Jožefove šole, katero je v soboto predpoldne nadzoroval ter se o nji s posebno zadovoljnostjo izrekel.

(Dijaški kuhinji) v Mariboru so darovali č. gg. župnik Jakob Caf 6 kron, župnik Simon Gaberc 100 kron, kaplan Matej Osenjak 4 krone in učni prefekt Fr. Korošec 10 kron. Bog plati!

(Nezakonska mati.) 31letna Gera Rus, dekla v Radvanju pri Mariboru, je dne 7. nov. zadavila svojo šest dnij staro hčerko Katarino. Nesrečno deklino že ima okrajno sodišče pod ključem.